

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันที่รัฐบาลพยายามหาทางแก้ไขมาเป็นเวลานานแล้วคือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ อันเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย ในการพัฒนาการเศรษฐกิจนั้น เทียน อชกุล ไก่กล่าวไว้ว่า คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ประเทศจะพัฒนาไม่ได้ ถ้าคนไม่ได้รับการพัฒนาเสียก่อน การพัฒนาคนก็คือการให้การศึกษา นั่นเอง^๑

เมื่อพิจารณาลักษณะโดยทั่วไป จะเห็นว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะทำให้นักคิดเป็น เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดี หรือพฤติกรรมอื่น ๆ ที่จะทำให้นักเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ได้อย่างดีในสังคม ซึ่งไมทัมมัท อับดุลกาเดร์ กล่าวไว้ว่า การขาดแคลนหรือความไม่เพียงพอของการศึกษานั้น เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งอาจจะถึงขั้นวิกฤติต่อเสรีภาพของประเทศได้^๒ และการให้ศึกษาแก่เด็กเท่านั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะส่งเสริมให้ประเทศก้าวหน้าไปเท่าที่ควร จำเป็นต้องให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยที่เป็นกำลังผลิตของประเทศควบคู่ไปกับการศึกษาของเด็กด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่คอยพัฒนาเพียงใด การให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น^๓ ซึ่งประเทศไทยเป็น

---

^๑ไมทัมมัท อับดุลกาเดร์, "เราจะพัฒนาบุคคลที่พ้นวัยเด็กได้หรือไม่อย่างไร," รวมบทความสำคัญเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต ๒๕๒๐), หน้า ๖๔.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑.

^๓เกรียง เอี่ยมสกุล, "การศึกษาผู้ใหญ่ของกรมวิสามัญศึกษา," วารสารการศึกษาผู้ใหญ่ ๔ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๑๔), หน้า ๖.

ประเทศหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่มานานแล้ว และได้เริ่มดำเนินการศึกษาผู้ใหญ่มาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยให้มีการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับหนึ่งและระดับสอง เพื่อลดผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือให้น้อยลง และต่อมาได้เพิ่มระดับสาม ระดับสี่ และระดับห้า เป็นการศึกษาขั้นสี่ปี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่รู้หนังสือในวัยเด็กได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ตลอดจนให้ผู้รู้หนังสืออยู่แล้วได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม^๑ ซึ่งตามแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ตามแผนพัฒนาฯ ระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) จำนวนนักเรียนผู้ใหญ่ที่มาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญนั้น คาดว่าในปีการศึกษา ๒๕๒๑ จะมีผู้เข้ารับการศึกษาคือ ๒๔๐,๓๓๖ คน ปีการศึกษา ๒๕๒๒ จะมีจำนวน ๒๖๖,๘๒๐ คน ปีการศึกษา ๒๕๒๓ จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๒๙๔,๔๓๖ คน^๒ จำนวนนักศึกษาเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้เพราะการขยายการศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ยังจัดได้ไม่ทั่วถึง และสถานที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาในระบบโรงเรียนไม่เพียงพอที่จะรับนักเรียนได้หมดทุกคน จึงทำให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียนมุ่งมาเข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญมากขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการยกระดับการศึกษาของประชาชนในประเทศ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและกำหนดการดำเนินงานของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญทุกระดับ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

^๑สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองแผนงานการศึกษา, รายงาน : ประชากรกับการศึกษานอกโรงเรียน ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖ (พระนคร : กองแผนงาน ๒๕๑๘), หน้า ๔๔.

^๒สุภร ศรีเสน, การศึกษานอกโรงเรียน (ภาพพิมพ์ : ประสานการพิมพ์ ๒๕๒๑), หน้า ๑๔๖.

๑. เพื่อศึกษาปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญทุกระดับ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ
๒. เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญทุกระดับ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ
๓. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ จำแนกตามเพศ ในทุกระดับและอาชีพ ในเขตกรุงเทพมหานคร
๔. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ จำแนกตามเพศ ในทุกระดับและอาชีพ ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญได้แบ่งการศึกษาออกเป็นระดับต่าง ๆ ๕ ระดับด้วยกัน คือ ระดับ ๑ ระดับ ๒ ระดับ ๓ ระดับ ๔ และระดับ ๕ การศึกษาวิจัยนี้จะรวมระดับการศึกษา ระดับ ๑ และระดับ ๒ เข้าเป็นระดับการศึกษาเดียวกัน เพราะการจัดการศึกษาระดับ ๑ และ ๒ เป็นการจัดการศึกษาที่เทียบเท่ากับประโยคประถมศึกษาตอนต้น คือระดับ ๑ เทียบเท่ากับประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.๒ และระดับ ๒ เทียบเท่ากับประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.๔

เนื่องจากนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ชั้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแล้ว อาชีพที่ประกอบก็มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจจะมีผลทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาและความต้องการทางด้านการศึกษาแตกต่างกัน และในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญนี้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็นระดับต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ในแต่ละอาชีพ และระดับการศึกษา จำแนกตามเพศ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

---

๑ กองการศึกษาผู้ใหญ่, สหกิจการศึกษานอกโรงเรียน ปี ๒๕๒๐ (กรุงเทพมหานคร : กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา), ๒๕๒๒. (อัครสำเนา)

๑. ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญตั้งแต่ระดับ ๑ และ ๒ ถึงระดับ ๕ ในแต่ละอาชีพ
จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกัน

๒. ความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญตั้งแต่ระดับ ๑ และ ๒ ถึงระดับ ๕ ในแต่ละ
อาชีพ จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญที่กำลังศึกษา
อยู่ในระดับ ๑ ระดับ ๒ ระดับ ๓ ระดับ ๔ และระดับ ๕ ในกรุงเทพมหานคร ภาคปลายประจำ
ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ซึ่งได้จากการสุ่มจากโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๒. ศึกษาเฉพาะปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็น ขรवास สังกัดกองการ
ศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ

๓. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ที่ทำการศึกษาคือ ระดับการศึกษา
และอาชีพ ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คะแนนของระดับความเป็นปัญหาและ
ความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่โดยมีเพศเป็นตัวแปรเงื่อนไข (Conditional Variable)

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากร ถือว่าได้จากการสุ่มจากประชากรที่มีลักษณะของปัญหาและความ
ต้องการแจกแจงเป็นรูปโค้งปกติ (Normal Distribution)

๒. กลุ่มตัวอย่างให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ด้วยความจริงใจ ตามข้อเท็จจริงที่ได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยนี้อาจมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจาก

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๑ และ ๒ ต้องใช้เวลา

มาก ซึ่งช่วงเวลาที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมีจำกัด และนักศึกษาผู้ใหญ่ในโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างบางคนมีแต่ชื่อไม่มาเรียน จำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่ชายที่สัมภาษณ์ได้จากระดับนี้มีเพียง ๑๕ คน ซึ่งอาจเป็นตัวแทนประชากรที่ไม่เหมาะสม

๒. ข้อมูลที่นำมาศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้นักศึกษาผู้ใหญ่ที่กำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๒๑ เท่านั้น ซึ่งอาจแตกต่างไปจากภาคเรียนอื่น

คำจำกัดความของการวิจัย

นักศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึงผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ ๑ ระดับ ๒ ระดับ ๓ ระดับ ๔ และระดับ ๕ ในภาคปลาย คือระหว่างเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน มีนาคม ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนผู้ใหญ่ หมายถึง โรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่เปิดทำการสอนตามหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ ๑ ระดับ ๒ ระดับ ๓ ระดับ ๔ และระดับ ๕ ในภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๒๑ สังกัดกองการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่* กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ระดับการศึกษา หมายถึง ชั้นการศึกษาของนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่มี ๕ ระดับ ดังนี้

- ระดับ ๑ เทียบเท่าชั้นประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.๒
- ระดับ ๒ เทียบเท่าชั้นประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.๔
- ระดับ ๓ เทียบเท่าชั้นประโยคประถมศึกษาตอนปลาย ป.๗
- ระดับ ๔ เทียบเท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น มศ.๓
- ระดับ ๕ เทียบเท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย มศ.๕

ปัญหา หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในขณะที่ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งไม่เชื่อคือนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน อุปสรรคที่มีต่อการศึกษา และความไม่สมหวังเมื่อมาศึกษาในโรงเรียน

* ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ใหญ่

ความต้องการ หมายถึง สภาพที่นักศึกษาผู้ใหญ่ประสงค์จะให้เป็นที่ไปในอนาคตเกี่ยวกับ
หลักสูตร การเรียนการสอน สวัสดิการ และการคาดหวังหลังจากจบการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง
ความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาผู้ใหญ่บรรลุวัตถุประสงค์
๒. เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จใน

อนาคต

๓. เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ